

den anden Side dog ved disse Anordninger førte væsentlig frem mod en bedre Tilstand, og man skal ikke glemme, at, hvad vi nu have, hviler paa Anordningerne af 1814. — Et æret Medlem (Kruze) dwalede specielt ved Benyttelsen af en enkelt Bog i Skolerne til Undervisning. Han henlede Dpmærksomheden blandt Andet paa, at Luthers lille Katekismus — det var den, han særlig fremhævede — ikke egnede sig vel til Undervisning for Børnene. Sa, det er rigtigt, det er sandt, og jeg skal sige til, at det Uheldige deri maasse naaer sit højeste Punkt netop da, naar man har bestemt, at de Børn med svage Evner, som ikke kunne bringes saa vidt frem som Børn i Almindelighed, skulle lære Luthers lille Katekismus og konfirmeres paa den, thi jeg indpinner, at det er højt sandsynligt, at de forstaa meget Lidt af den. Men fra Erkjendelsen heraf til Tilveiebringelsen af en Forandring er der et vanskeligt Skridt. Om der kan naas en Forandring, vil nemlig afhænge af, hvorvidt det er muligt at tilveiebringe Noget, der kan sættes i Stedet, Noget, der har den tilstrækkelige Autoritet og tilstrækkelige Anerkjendelse. — Flere ærede Talere have dwælet ved de Udgifter, som Lovforslaget kræver, og et Par Medlemmer for Kjøbenhavn have med god Føie gjort opmærksom paa, at Kjøbenhavn faar den Ære at bidrage til de Udgifter, Statskassen her skal tilstude, men faar ingen Andel i dem, saaledes som det ogsaa er Tilfældet med de 300,000 Kr., der ere bevilgede til Lønningsstillæg til Lærerne. Jeg skal anerkjende Rigtigheden deraf; men ligesom de ærede Medlemmer kun have noteret denne Kjendsgjerning i Diebliffet, saaledes haaber jeg, at de ogsaa ere tilfredse med, at jeg noterer, at jeg anerkjender Rigtigheden af, hvad de ærede Medlemmer have sagt og saa lader det blive derved i Diebliffet. — Et andet æret Medlem fra Kjøbenhavn henlede Dpmærksomheden paa, at derved dette Lovforslag træffes en Bezel, hvis Størrelse man ikke kjender. Det er ganske sandt, at der er enkelte Udgifter, og maasse kan det efter Omstændighederne blive temmelig væsentlige Udgifter, som man vanskeligt eller kun tilnærmelsesvis kan beregne. Dertil høre de Udgifter, som det kan ventes, at Skoleraadene ville gjøre i Undervisningens Interesse. Det er jo imidlertid Noget, vi ogsaa have nu, kun at der ved Loven af 1856 og senere ved Loven af 2den Juli 1870 er sat en bestemt Grændse for Skoleraadenes Ret til Paaligning. Den bør opheves, thi dens Uhenfigtsmæssighed, tror jeg, har været erkjendt for længe siden. Der kan imidlertid ikke være Spørgsmaal om noget meget stort Spillerum; men naar man kommer ind paa andre Udgifter f. Ex. Tilskud i Anledning af Oprettelsen af Forskoler og Signende, bliver det noget mere Ubestemt; men der maa jeg gjøre opmærksom paa, at Lovgivningsmagtens Kontrol dermed vil udøves gennem Finansloven, hvor Beløbene skulle opføres. Det,

forekommer mig, maa være beroligende i temmelig høi Grad. Naar det samme ærede Medlem gjorde opmærksom paa, at man stod i Fare for at gaa Sorø Akademi for nær ved de Beløb af 1000 Kr., der ere foretlaaede som Tilskud, der kunne gives til udvidede Skoler, er jeg fuldkommen enig med det ærede Medlem i, at der er Grund til at tage under Overveelse, hvilken Sorø Akademis finansielle Stilling egentlig vil blive, navnlig naar Spørgsmaalet bliver om Fremme af Højskolesagen. Jeg maa her gjøre opmærksom paa, at, da dette Lovforslag forelagdes ifjor i Landstinget, var denne Sag ikke gjenoptagen, og lige saa lidt var den under Forhandling i det andet Thing, og jeg har anset det for rettest at forelægge Lovforslaget her ganske saaledes, som det blev vedtaget af det andet Thing. Sorø Akademis finansielle Tilstand er jo blomstrende paa en vis Maade, for saa vidt Akademiet har langt større Indtægter, end der behøves til Opretholdelsen af den Anstalt, som nu bestaar. Man kan med et rundt Tal regne, at den bruger en Tredeiel af Midlerne, de to Tredeiele af Midlerne kan der raades over paa anden Maade. Men vil man benytte disse i større Omfang, vil man tænke paa at fremme en videregaaende Undervisning og Højskolesagen derved, maa der gives en Lettelse paa anden Maade, thi ellers ville Midlerne ikke strække til. Dertil kommer, at et lille Overskud maa man i ethvert Fald bevare for en saadan Anstalt, da det er rigtigt at tage Hensyn til Pengenes hynkende Værdi. Naar der intet Overskud bliver, forringes de aarlige Indtægters virkelige Værdi. I Forbindelse dermed staar det Forslag, som jeg har fremsat om, at Sorø Akademi skal bringes ud af sit Forhold til det kongelige Theater. Det forekommer mig at være det Første, der i den Henseende bør gjøres, naar man vil tænke paa at benytte Akademiets Midler enten til det ene eller det andet Formaal. Det vil erindres, at Gjælden bestaar af to Dele. Den løbende Gjæld er nu fuldstændig afbetalt, og der bestaar ikke mere noget Forhold i saa Henseende mellem Theatret og Akademiet. Men den faste Gjæld bestaar af to Dele, den gamle, som hidrører fra den forlængst nedrevne Theaterbygning, og den senere Gjæld, som hidrører fra den nu opførte Theaterbygning. — Forslaget gaar jo ud paa at give Akademiet dette Beløb tilbage. Thi at udløse Akademiet af dette Forhold til Theatret, er det Første, og, som det forekommer mig, det naturligeste Skridt, der bør gjøres, inden man tænker paa at raade videre over disse Midler.

Jeg skal dernæst omtale Højskolesagen. Den har jo været omtalt af de fleste ærede Medlemmer, og, som det forekommer mig, med meget stor Belivillie. Kun ganske nylig hørte jeg væsentlige Betænkkeligheder ved denne Sag af det ærede Medlem fra Beile Amts 2den Valgkreds (Berg), men forøvrigt har jo Tanken fundet al-